1897/4

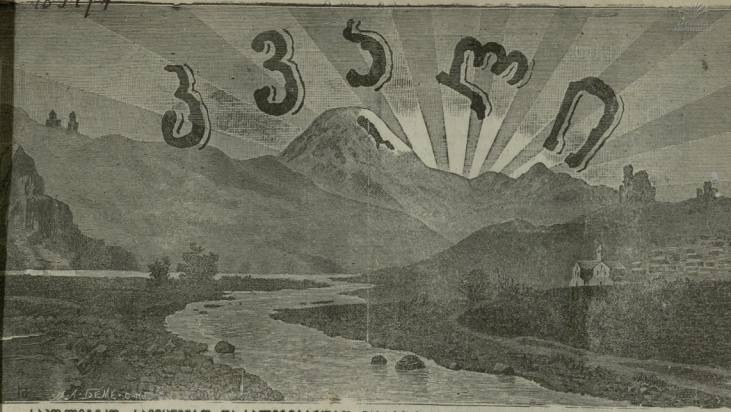

ᲡᲐᲞᲝᲚᲘᲢᲘᲙᲘ, ᲡᲐᲛᲔᲪᲜᲘᲔᲠᲝ ᲓᲐ ᲚᲘᲢᲔᲠᲐᲢᲣᲠᲣᲚᲘ ᲜᲐᲮᲐᲢᲒᲐᲜᲘᲐᲜᲘ ᲒᲐᲖᲗᲘᲗ ᲒᲐᲛᲝᲓᲘᲡ ᲧᲝᲚᲔᲚ ᲙᲕᲘᲠᲐ ᲓᲦᲔᲡ.

№ 3 ᲘᲐᲜᲕᲐᲠᲘ 12 1897 Წ. № 3

ᲨᲘᲜᲐᲐᲠᲡᲘ: თ. გრიგოლ სერგეის ძე ᲒᲝᲚᲘᲪᲘᲜᲘ.—ქალაქის არჩევნები XX.—სხვა-და-სხვა ამბავი.—ᲙᲘᲚᲔᲡ ᲙᲝᲠᲬᲮᲐᲜᲐ. დეწ�ᲘᲗ.—თ. გ ერისთავის სახსოვრად, ლექსი გრ. აბაშიძისა.—ნ. ᲗᲐᲠᲗᲘᲨᲕᲘᲚᲘ და მისი დრო, ᲙᲠᲘᲢᲘᲙᲣᲚᲘ ᲒᲐᲜᲮᲘᲚᲕᲐ, (შემდეგი) ნიმფელისა.—ᲡᲘᲡᲮᲚᲘᲡ ᲫᲘᲠᲘ, პოემა ჩარქუეზი ცხოვრებიდან, (შემდეგი) ვეკ-შუველისა.—ᲬᲘᲠᲚᲘᲡ ᲜᲐᲒᲚᲔᲯᲘ (ეტიუდი), წ. არაგვისპირელისა.—ᲥᲣᲗᲐᲡᲘᲡ და ᲙᲘᲠᲩᲘ ᲒᲐᲜᲪᲮᲝᲓᲔᲑᲘ.—

თავადი გრიგოლ სერგეის ძე გოლიცინი.

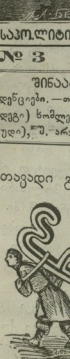

ᲐᲠᲡᲣᲚᲘ წლის უკანასკნელ კეი-რეებში დაინიშნა კავკასიის მთავარ მართებლათ თ. გ. ს. გოლიცინი, რომელიც ითელება კავკასიელათ, რადგან მას პირველი ᲯᲐᲑᲬᲣᲙᲝᲑᲘᲡ წლები ჩვენში გაუტარებია. ის ძალიან კარგათ იცნობს ჩვენ ქვეყანას და თანაგრძნობელიც არიან ჩვენი ქვეყნის წარმატებისა, ის არის ახლა ორმოც-და-თერამეტი წლის კაცი, ჯერ კიდევ მხნე და დაუღალავი შრომელი. თ. გ. ს. გოლიცინი უძველესი დიდებული ᲒᲐᲠᲜᲘ ჩამომავალია. ამასთანავე ზედ-მიწევნით განათლებული და ნაკითხი კაცი; კარგი მმოლები, თავ-მდაბალი და პატიოსნი თვისებისა. მას მხოლოთ არ უყვარს ურიგო და უსინიდისო მოსამსახურეები.

ჩვენში ის მესამეცე წლებში მსახურებდა პოლკოვნიკის ხარისხით და წინამძღოლობდა გრენადერის-ქართველ პოლკს. ახლა ის აღეფიდა უმაღლეს ღენერალის ხარისხამდე და თითქმის ყველა რუსის ორდენებით არის დაჯილდოებული. მას მოიელიან ჩვენში თებერელის გასულს.

ქალაქის არჩევნები.

ბილისის ქალაქის გამგეობამ უკვე გამოაცხადა, რომ ამ წლის ხეთორვნების ამორჩევა იქნებიო ამ, რადგან ამორჩეველთა სიების დამზადებას შედგომიან, სეკრეტარ ყოველმა სახლის პატრონმა, რომელსაც 1892 წლის კანონის ძალით ამორჩევის უფლება ეძლეკა, წარმოადგინოს სახლის საბუთები ქალაქის სიებში ჩასანშნავათო. როგორც ჩანს, ამ უკანასკნელი ოთხი წლის განმავლობაში ბევრს შეუძენია თფილისის ქალაქში საკუთრება, მაგრამ დღემდის ქალაქის გამგეობას ამ საგანზე ცნობა არა აქვს. ჩვენ დარწმუნებული ვართ, ქართველებთაგანნ ბევრი არაკინ იქნებიან, რომ ასეთი წარმატება ღირსებიდესთ, მაგრამ ვინც არიან, იმათაც მოეგონებთ, რომ ქართველურმა დაუდგენრობამ არ წაძლიოსთ, დროზე შეიდგან თავი და ამ გარემეობით ამორჩევის უფლება არ დაკარგონ. ჩვენ წინდაწინ ვერას ეტყვეთო, როგორი იქნება წელს ქალაქის არჩევნები: წინანდელთან გამწეადება, თუ წარსული მაგალითი უნაყოფოთ არ ჩაიფლიდა და ქართველებს შორის მოქალაქობრივს შორს გამეკრეტელობას მოამზეადებდა?

ვინ არ იცის, რომ წარსულმა შეურიგებელმა ბრძოლამ რა ენება მისცა ჩვენ ქართველებს. პარველნი გაებრაზდით, ბევრი ეიყვარეთ: ვინ გაგიმიდეს შეურაცხყოფას, განა ვინ შეეხება ჩვენ ისტორიულ უფლებასო, განა თბილისი ეახტანგ გორგასლანის დროს აქვთ საქართველოს სატახტო ქალაქი არ იყო და, ამა, ქართველ წარმომადგენლებს ვინ არ მისცემს თეთრსო? რომ ამ მოგეკვენ თეთრი კენჭი, — მერე სად პპრიბენენ წასელას, განა ედგომებათ-ღა თბილისშინო? ასეთმა ბაქიბუქმა და ტრაბახობამ ჩვენ მოგვეგონა ერთი ისტორიული ამბავი — როცა რომის ქალაქში გალლები შემოვარდენ, იმის მაგიერად, რომ რომის ქალაქი გიმეგარებინათ და გალლები არ შემოეშვეთო, რომის სენატორებმა თეთრი ჩადრები წამოიხურეს, გამოიტანეს სასენატორო საეარძლები და ჩამოემეწკიოენ სენატის წინაშე. ამ დროს გალლები დათარეშობდენ რომის ქალაქში და იკლებდენ რომაელებს. სენატორები კი ძეგლებსაკით გამოეშმეულ იყეენ თავიანთ საეარძლებში და გულში ფეკრობდენ: აბა, გალლები როგორ გაბედენ ქალაქის დაპყრობას და ჩვენ შეურაცხყოფას, რაკი ჩვენ ასე დგეინახეენო. ამ დროს ერთმა გალლის მხედარმა გამოოგვიმეულ სენატორებს წინ გაუარა და ისინი მეკერეკი ეგონა, თეთრ სუდარებში გაბეეკული. მიეიდა და ერთ მათგანს წვერში წაეალო ხელი და მაგრათ მოსწია, უნდოდა შეეტყო ცოცხალი-ა, თუ მკედარია. ამაკვნ სენატორმა ასეთი შეურაცხყოფისათვ-ს ყაკარეენი უთავიანა უზრდელი გალლის მხედრის. უცკვ გალლები წაესიენ ამაკ სენატორებს, ჩამოათრიეს თავიანთ ბრწყინვალე საეარძლებიდან და მუსრი გაალეს. იმათი არ იყოს, ჩვენ ქართველ ამორჩეველებსაც ეს მოუვიდათ. როგორც იმათ მამა-პაპას უუულიათ თბილისის ქალაქი და მომტებული ნაწილი ქართველებისა ყოფილა, ახლაც ისე ეგონათ. მაგრამ 1892 წლის საკალაქო გამგეობის წესდებულებამ მწარე ეეშმარიტება აგვმა ჩვენ ქართველ ამორჩეველებს. რაკი ქონებრივს ცენზზე მიდგა საქმე, აღმოჩნდა, რომ თფილისის ქალაქში ქართველს ბევრს აღარაეის დარჩენია სახლება და, ეისაც შერჩენია, ეალებით დატვირთული ყოფილა და ამისგამო ამორჩევის უფლებაც დაკკარეია. ეს ქონება იმათ ხელში გადასულა, ვინც ამ საუკუნეში ქართველსაეთ ძალს და ფუქსაეატ ცხოვრებას არ მისცემია, არამედ ნაყოფიერი შრომით დღე და ღამე უტეხია, გონება სწავლით განუეითარებია და, რაკ შრომით შეუძენია, არ ეაუფლანგავს. გამოდგა, რომ ძველი ქართველური ამაკი გული და ტრაბახი ისევ შეეკრჩენოდა, მხოლოთ ასეთ გულს და ქადილს თავისი შესაფერი ნიეთიერი შეძლება ფუძეეზ გამოცლოდა. ჩვენ კი ატტეხეთ დიდი ომი, მედგრათ დაეეტაკეთ მეზობლებს, გაეწყვეტეთ იმათთან ყოველნაირი ურთიერთობრიეი მოლაპარაკება არჩევნების შესახებ, გვეგონა ჩვენი შაში და ცრძალეკ ეკნებოდათ და უნაწილოთ ვერ გაბედენ დაეტეტებენეთ, მაგრამ ბოლოს დავრჩინ სახტათ, პირში ჩალა გამოეცლებული: თუმმე ნუ იტყვით „ძალი არ შეგეწეედა ქადილსა“.

ამ წარსულმა არჩევნებმა დაამტკიცა ჩვენი შეუეგებლობა, უსუსურობა. ძალა, ეს იგი ქონებრივი ღონე რომ ჩვენსკენ აღარ იყო, ეს ყველამ ეიცოდით, მაგრამ სამწუხაროთ აღარც გონებრივი ღონე დაგვრჩა. ქართველ ამორჩეველებს და იმათ მეთაურებს აკლდათ ბრძოლეკ მოქალაქობრივი გაწვითარება და, აი, უფრო ამან დაგვამარცხა. ეს ჩვენი წარსული დამარცხება სამაგალითო იყო და ეფუქრობ, უნაყოფოთ არ ჩაეეკლიდა.

ღღეს ჩვენ მომდგარეეარ მეორე არჩევნებზე და, დარწმუნებული ვართ, რომ წარსული შეცდომები სამაგალო გამოაფხიზლებდა თფილისის ქალაქის ქართველ ამორჩეველებს. მაგრამ ჩვენი დამარცხება და ქალაქის საბჭოდან განძეეება არც ჩვენ მეზობლებს გამოადგათ, იმათაც ემლაშათ. ამას ღაღადებს მომკტებული ნაწილი ღღეკვანდელი ქა-

ლაქის ხმოსნებისა. ისინი დღეს კარგად გრძნობენ თავის შეცდომასა, ღრმად აქვთ უკვე შეგნებული ერთი ანდაზის აზრი: „ვეც წაეხდი, შენც წაეახლინე, მტერო, შენ გიხაროდესო“.

რაკი ამ მდგომარეობაშია საქმე, რაკი ორივე მებრძოლი მხარე წარსულის შეცდომებით სინანულს მოსცემია, ახლაა დრო გონებას ჩაეხედეთ, ნაყოფი მოგარეფოთ და წამხდარი საქმე ჩვენ შორის ისევ ჩვენივე გამოვასწოროთ. დიდი ხანია დამტკიცებულია, რომ მეზობლის მტრობა მეზობელს არ შერჩება.

„ᲘᲡᲘᲛ ᲛᲝᲣᲒᲠᲔᲛ ᲛᲝᲣᲒᲠᲔᲡᲗᲐᲜᲘ ᲗᲐᲒᲘᲡ ᲬᲘᲠᲘᲡ ᲐᲠ ᲓᲐᲠᲩᲔᲓᲝᲡᲗ,

ᲒᲣᲚᲘᲐᲜ ᲛᲘᲡᲒᲘᲡ ᲒᲣᲚᲘᲐᲜᲘᲡᲗᲕᲘᲡ ᲡᲘᲧᲕᲐᲠᲣᲚᲘ ᲒᲖᲐᲡ ᲓᲐ ᲡᲘᲓᲐᲛᲔᲗ“.

სწორეთ მომწიფდა ჟამი, როცა ჩვენ და ჩვენმა მეზობლებმა ეს მცნება უნდა წაეგმძღვანოთ წინ და მომავალ არჩევნებში ერთმანეთთან პირნათლად გამოვიდეთ.

მოუცილებლათ დღეევანდელ ქალაქის ხმოსნებზე და იმან კეთილ სურეელზე ბევრია დამოკიდებული. ისევ მოკიშპეთ უნდა დაეჩრეთ ურთიერთ შორის, თუ გამქისებული თანაგრძნობით და პატიეისცემით მიეალბოთ ერთმანეთის?

როგორც ეიცოთ, ახლაწინდელი ქალაქის საბჭო ორ პარტიათ არის გაყოფილი. ერთი ძველი აზრების მიმდე�ar: ეს პარტია მომატებულ ნაწილათ შემდგარია ისეთ პირებისაგან, რომელთაც მოსულები ეწოდებათ; გამდიდრებულან ჩვენ ნიადაგზე და მოქალაქობრივ ურთიერთობაში ქონებრივ ძალმომრეობაზე არიან დამდგარი. ამათთან, რასაკვირველია, ჩვენ ძნელათ მოვრიგდებით, მაგრამ არის ქალაქის საბჭოში მეორე პარტია ხმოსნებისა, ამ პარტიაში ბევრია გონება-განვითარებული „ახალ-გაზდა ხმოსნები, რომელნიც სულით და გულით მოშდინებულნი არიან, ჩვენ ქართველებთან ურთიერთობა გამართონ და საქალაქო საქმეებში ერთათ იმოქმედონ. ესენი ელიან ჩვენთან ერთათ შემზადებას ქალაქის არჩევნებისათვის.

მაგრამ ამით ის კი არ ვვინდა ეთქვათ, რომ ჩვენ მწიფე მსხალქეშ ვეერდზე წამოგწეფეთ, პირი გაგაღოთ და ქართველურ ტატრას მიეცეთ თაეი, ეინძლოთ ერთი მწიფე მსხალი პირში ჩაგეეარდესო. არა. დროა ჩვენც შეეუდგეთ საქმეს და ჯერ საკუთრათ ჩვენ მოვემზადოთ მომავალ არჩევნებისათვის, არც ისე დამცარებულია ქართველობა თბილისში, რომ ქონებრივი ცენზი ბევრს არ ჰქონდეს. საქმე ის არის, რომ თითოეულმა ქართველმა ახლაეე შეიდეას თაეი, რომ ეისაც ქალაქის სიაში თაეი-სახლი არა აქვს ჩაწერილი, წაეიდეს და დროით ჩაეწერინოს, აკრეთვე თუ მამულზე რაგვა გადასახადი აქვს, დროზე შეიტანოს. ამ შემთხვევაში ხშირათ მოხდება, რომ ქართველ სახლის მეპატრონეს არ ჰქონდეს შესატანი ფული. აი, აქ უნდა მას დახმარება. სხვა ხალხებში დიდ მნიშვნელობას აძლეეენ ქალაქის არჩევნებს; რომ შეძლებულები ეხმარებინან ან სესხათ მისცემენ და ან შეეძლოო წერილ მაგირათ თეითონ შეაქეთ გადასახადი. აი, აქ მართებს ჩვენ ქართველ ინტელიგენციას თავის გამოდება. იმან უნ ა შეადგინოს ამორჩეეთი წრე, შეადგინოს ქართველთა სახლის მეპატრონეთა სია, გამართოს კრებები, მოიწეიოს სახლის მეპატრონეები და დაადალოს იმათ დროზე გაწმინდონ საცენზო ანგარიშები ქალაქთან, ხოლო ეისაც შეძლება არა აქვს, იმათ მაგიერთან შეძლებულებს დაეალოს სახლების გადასახადი ფული სესხათ მისცენ და შეატანონ. როდესაც ამ სახით ქართველთა ამომრჩეველთა ჯგუფი მოემზადება, მაშინ, რასაკვირველია, იმათ უნდა გამართონ მეზობლებთან მოლაპარაკება და ნოქალაქობრივი ურთიერთობა დამყარონ ერთმანეთში: საერთოთ შეადგინონ ხმოსნების სია, შეთანხმდენ და შეიტყ-ცონ ერთი პირით. უეჭველია, ასეთ მომზადებას ნარჯიც ეკრიება; მაგრამ ჩვენ დარწმუნებულნი ეართ, რომ საარჩევანოთ მოსამზადებელი ხარჯი თეით ქალაქის მცხოვრებ ქართველებში ადეილათ მოიკრიფება.

პირველი მომქმედი პირები ამ შემთხვევაში უნდა იყვენ გონება განვითარებული და შემძლე ქართველები. მაგლობა ღმერთს, დღეს ბევრი მოიძებნებიან ქართველებშიაც ისეთი გონება-განვითარებული კაცები, რომელთაც ქონებრივი ძალაც მოუპოვებიათ და ადეილათ შეეძლიათ ითავეონ წლეევანდელი არჩევანების საქმე. ჩვენ ბანკებში, სხვადა სხვა თავაწრობის დაწესებულებებში, თუნდ ეფაბრობაშიაც ბევრნი არიან ქართველი მოხელენი, რომელთაც სახლებიც აქვთ და საკმაო მოცალაც საარჩეეანო მოძრაობის ორგანიზაციისათვის.

პირველი ღონისძიება გამარჯეებისა არის მხნეთ მოემზედეთ, ერთმანეთის მორჩილება, დისციპლინა, ერთმანეთის ხელის გამართეა და მეზობლებთან მშვიდობიანი მოლაპარაკება და ნდობით შეთანხმება.

ჩვენც ამ ამიდენით გამხნეებული დაეულოცავთ გზას ქართველებს საერთო გონიერი მოქმედებისათვის.

XX.

სხვა-და-სხვა ამბავი.

ᲙᲐᲪᲙᲐᲡᲘᲡ ᲮᲐᲠᲯᲗ ᲐᲦᲠᲘᲪᲮᲕᲘᲡ შედგენის დროს, რომელიც სამ წელიწადში ერთხელ მტკიცდება, სახელმწიფო გარდასახადი შეუმოკლებიათ კომლზე თითო მანეთით. ამგვარი ხარჯის შემოკლება სამართლიანი და სულზე მისწრება იქნებოდა, რადგან შარშანდელმა ზამთარმა დიდ განსაცდელში ჩააგდო ხალხი, მაგრამ ამ ახალი ხარჯთ აღრიცხვის წესით მხოლოთ ერთ წელს შემდეგ უნდა იხელმძღვანელონ და ხალხს ეს ხელის შეწყობა ცოტა არ იყოს დაუგვანდება, თუმცა ახლაც კი ზოგიერთი შეეწროებულებს გარდასახად ხარჯს შეუმსუბუქებენ.

* * *

კაკასიის ყველა გუბერნატორებს განკარგულება მოსულიათ რომ რაც კათოლიკების საეკლესიო სკოლები აქვთ ყველა გადაეცეს სახალხო განათლების სამინისტროს.

* * *

გაზ. „ნორდპრისთოის“ უცნობებისთან პარიჟიდან, რომ ლორნის უნივერსიტეტ ს უთხოვნია ეიფტორ ბერაპრისთვის ლექცია წაიკითხეთო სომხების ქლეტბოლეცზე და მათ უბედურებაზეო.

* * *

„Новое Обозр.“ ატყობინებენ პეტერბურგიდან, რომ იქ ამ ჟამთ შინაგან საქმეთა სამინისტროში უნდა გაირჩეს კაკასიის მთავარმართველის თხოვნა რათა თბილისის თავად-აზნაურთ მიენიჭოს კახეთის რკინის გზის გაყვანის უფლება.

* * *

ამბობენ ქუთაისის სახალხო სკოლების ინსპექტორი, ნ. გ. დიმიტრიევი დაფუძნავთ სახალხო სკოლების დირეკტორად განჯის ერეკნის და ყარსის მაზრებში.

* * *

კავკასიის ფილოქსერის კომიტეტს აღმოუჩენია ქვემო მოყვანილ ადგილებში ვაზის ავთმყოფობა, ამ ადგილებიდან აკრძალულია როგორათაც ვაზის გამოტანა, ისე ყურძნისაც: ქუთაისსა, ზორაპნის, სენაკის და ზუგდიდის მაზრებში, ლეჩხუმის და რაჭის ზოგიერთ სოფლებში. თბილისის გუბერნიაში: გორის მაზრის 35 სოფელში. ყუბანის ოლქში: ათინის უდამზრებში, სოფ. ეანოვში, ნიკოლეკოს მამულში და ქალაქ ეკატერინოდარის ზოგიერთ ბაღებში. სტავროპოლის ოლქში: თეთი ქალაქის ერთ ბაღში. გარდა ზემო ხსენებული ადგილებისა ფილოქსერის კომიტეტმა საეჭვოთ იცნო კიდევ: ქუთაისის გუბერნია, დანარჩენი ნაწილი ლეჩხუმისა და რაჭის მაზრებისა, „სვანეთის საბოქაულოს“ გარდა ოზურგეთის მაზრა, ფოთის ზოგიერთი ადგილები და ბათუმის და სოხუმის ოლქები. თბილისის გუბერნიაში: სურამის და ცხინვალის მაზრები, აგრეთვე სოფლები: ქეშეფთი, ახალ დაბა, ტაშისკარი, სავანის ხეელი უბანი, სათიეე, ზანაე და კურტანეთი. ბორჯომის საბოქაულოში, გორის მაზრაში. ყუბანის ოლქში: —ეეანახები სოფელ „შერემეტეევკაში“.

* * *

დღესასწაულებში, როდესაც ხალხი უფრო მოცალილია და ყველა წერილმანებს უფრო მეტ ყურადღებას აქცევს მაშინ თავლებში ეჩხირება კაცს იმისთანა უბედურება, როგორიც მოხდა ამ დღეებში: ერთი ის რომ ამორაეის ქერეი უღეთოთ დახრჩეს თავის საკუთარ სახლში და მეორე ის რომ იპოეეს ახალგაზდა 19 წლის ქალი დამხრჩეალი, ტანისამოსზე შეატყეს რომ საბეჩო ინსტიტუტში მოსწავლე უნდა იყოს.

ამ საქმეებზე სასტეკი გამოძიება სწარმოებს და ჩვენც ვეეცდებით ეაცნობოთ თავის დროზე ჩვენ მკითხველებს ამ საქმის ეითარება.

* * *

ოთხშაბათს ჩვენი ნიჭიერი სახიობის მ. საფაროვ-აბაშიძის საბენეფისოთ წარმოადგენეს ახალი პიესა „ერთი შეთხეეეა“ ლი—გისა. ამ პიესის შესახებ შემდეგ მოვალაპარაკებთ. თეატრი ძლიეს ერთხელ ენახეთ ხალხით სავსე.

„ᲙᲕᲐᲚᲘᲡ“ ᲙᲝᲠᲔᲡᲞᲝᲜᲓᲔᲜᲪᲘᲔᲑᲘ.

ᲒᲘᲐᲜᲣᲠᲘᲓᲐᲜ გეწერენ, რომ ეიღაც ბორჩოტ-მომქმედს ახალწლის წინა ღამეს წაუკიდებია ცეცხლი მოეკრეკ არეკანიძის დუქნისათვის. თითონ არეკანაძე ქუთაისში ყოფილა და დუქანი დაკეტილი ჰქონია, არეკანიძის დუქნიდან მეზობლის დუქნებსაც მოსდებია ცეცხლი. ამ დროს ძმ. კაკაბაძეების კანტორიდან გამოსულა იქვე მოსამსახურე

ნოკარი და ყეირილი დაუწყეია: — ცეცხლია, ეიწვითო! იქეე მდგარა ტანთ-ჩაცმული ა. ხ—ია, რომელსაც უთქვამს: გაჩუმდი ნუ ყეირიო და, რომელიც მოხმარების ნაკელთო თაეის ბინისკენ ეზიდებოდა თურმე საქონელს და ფუულს. საათ ნახევრის განმავლობაში ო�d-და-ათი შენობა საქონლით სულ მთლათ დამწვარა ისე, რომ გროშის საღირალი ეერაეის გადურჩენია, ცეცხლისა და ქურდ-ბაკაცებს წყალობით. საზოგადო ზარალი არა ნაკლებ 50,000 მანეთისაა. მეორე დილას ა. ხ—ია გაჰქარა თურმე, კაცმა არ იცის სადოკმში შეუდგენია ბ-ნ ბოქაულ ს და თუ რომ ბოქაული ბ-ნი არდა შეიღი გუულმოდგენეთ მოეკიდება ამ საქმეს, იმედია ალმოაჩენს ბოროტ-მომქმედს. რაღა ცეცხლი ეკერიბოდა ხალხს, უშიოთაც დაზარალებულთ წასულ ცუდი წლებით და მარკენეცის წარმოების დაკეემით. „ეთხოეთ ეისიც ჯერ იყოს ამ საზიზღარ საქმის ჩამდენს ყურადღება მიაქციოს“—დასძენს ჩეენი კორესპონდეტი.

* * *

სოფ. წკისა (რაჭის მაზრა). გაზ. „ცეალის“ მკითხველს კარკეთ ეხსომება 9 აპრილს 1896 წლის რა უბედურება ეწეია ამ სოფლის მცხოვრებთ: სამოკამდე გლეხის სარჩო-საბადებელი მეწყერმა მოიტაცა და სადღაც უფსკრულში ჩაიტანა. ახლა საჭიროთ მიმაჩნია ეაუწყო მკითხველს მაშინდელი მეწყერისაგან დაზარალებული გლეხების დღეეგანდელი მდგომარეობა. ამ უბედურ შემთხვეევს შემდეგ გლეხები უხნაე-უთეესი დარჩენ, რადგან ეს უბედურება აპრილში მოხდა და აპრილი კი ხვნა-თესეეის დროა. გლეხები ამ დროს იძულებულნი შეიქნენ ზოგს სახლის ნამტერეეები ეყიდნა, ზოგს სამოსახლო და ზოგს სამუშაო; ასე ამ რიგათ ხვნა-თესეეის დრო ხელში გამოეკაოათ და ისეც დაზარალებული გლეხები დარჩენ უჭირნახულოთ. სწორეთ ეული უკედება კაცს, როდესაც უკაქერის ფოშტის ფულში წართმეულს ამ საწყალების ხარს, ან ოჯახის აეიეკს. გლეხის მუდარა და ხვეწნა ეიღას ესმ-სე? ეჭეი არ არის, რომ თუ მთავრობას ეცოდინება მათი დღეეგანდელი ვაჭრეება, რაიმე შეღეაეთ მანეც ალმოიჩენს.

დაზარალებული ადგილები დღესაც ნელ-ნელა ძირს მიიწეეს. ამ ადგილსა და რიონ შუა დგას საფოსტო სადგური და გლეხის ნიკო ბარსონიძის ეული ქანი, რომელსაც დღეს თე ხეალ რიონში ჩაიტანს საშინელი მეწყერი. „წინ წყალი უკან მეწყერი შუაში შენი თავიო“, ეგრანეს, ამ ბარსონიძეს უნდა ასრულდეს ეს „წე

თ. გიორგი ერისთვის.

სასსოვრად *)

ოდესაც ტალღამ უცხო ღელ-
ვისა
სამშობლო მხარეს გადმოურ-
ბინა,
ოდეს სახელი, დიდი ოჯახი
და ძველთა-ძველი წეს-წყო-
ბილება

ვანჰქრა, ვანქარდა შეუმჩნეველათ,
ვანჰქრა თვით გრძნობის უცხო მხილება, —
მაშინ, ამისმა ჩანგმა მტირალმა
პირისუფლერად მწარეთ დაჰკვნესა,
ჩამქრალ კერაში ჩვენის ცხოვრების
კვლავ სასიცოცხლო ცეცხლი ჩაჰკვესა;
დაგვრდა სარკე ხელ-უხლებელი,
შიგ დაგვანახა ჩვენი ცხოვრება,
იტირა, მოთქვა სულით დაცემა
ვადმოანთხია თვალთ მდფლარება;
ენა მდიდარი, შეფერხებული
კვლავ განაღვიძა, აღაყვავილა,
ძითელმილ გრძნობას ეროვნობისას
მან გაუთუნა სანატრი ღილა!..
და როდესაც რომ სრულის ღირსებით
მან შეასრულა ეს ძმიმე ვალი, —
მამა-შვილურათ გამოგვესალმა
და სამუდამოთ დახუმა თვალი..
დიდება მისსა ამ ნათელ შრომას...
ნეტარი იყოს შენი ხსენება,
ჩვენგან მადლობა და სიყვარული
საშვილი-შვილოთ მოგეხსენება!..

გრ. ალაშიძე.

*) ეს ლექსი წაიკითხა 2 ივნისს გ. ალაშიძემ თეატრში.

ნიკოლოზ ბარათაშვილი და მისი დრო.

„დამქრალა ქარმან სასტვენმან,
თან წარიტაცა ყვავილი...“

ნ. ბარათაშვილი.

(წერილი მეორე *)

ნ. ბარათაშვილმა შესანიშნავი ენითა, ლექსის კილოთი და გრძნობებით ფუღიადესის ხელოვნებებით გამოგვიხატა ქალწულოვანი, უფეტარესი და სპეტაკი სიყვარული, „რომლის უტკბილეს არც თუ არის სასუფეველი“:

რად ეგვდები ბაგსა, ბანოანო, პირ-უმტკიცობასა?
თუ ეშდური შენ ტრფიალასა ცვალებასა გრძნობასა:
რომ არ გეშინვოდეს სუეკონო ტრფიალებითა, —
ბაგსა არ მასუხს სცემ შენ მას სულთო შეუნიერითა.
სალამსაკა ნაგი მხოლოთ ხორგიელებისა,
და, ვით ეგვიდი, თავის დაბოზე მსწრაფლთ დაშენებისა;
ბაგრეთვე გულიც, მხოლოთ მისდა შენისმსგავლები,
ცვალებადი, წარმავალი და უმტკიცეანი!
მშვენიერება ნათელი, ზეციო ბოსუელი,
რომელთ ნათდების ყოველი გრძნობა, გული და სულიო,
და ბაგსა შორის, ვით კერძოს დუთაბობისა
რად გრეპს არ ეიოს სუეკონო მადელი ტრფობისა?
თვით უკვდავკეა შენიერსა სულმი მდგომარეს,
მას კარგ შემოსეკეა და კარგ სანი კარ დაბერეს.
მხოლოთ კაეშარი ესრედ სულთა ბოლს სიყვარულსა
ზეკარგამო მადლით დაუსნულთ დამკიეკეუულს!
მხოლოთ მთ შორას არის გრძნობა, ერთ სასუკეველი
რომ მას უტკბილეს არ თუ არის სასუფეველი!
მს ცისა სსიგით აგიოგრაფენს ‘შეკნიერებს,
და უკვდავეკით აგიორკენეს კეშმარიტებს!

არც ერთ შესანიშნაე ქართველ პოეტს, ნ. ბარათაშვილზე უწინ და არც შემდეგ ამ წერტილამდე არ ეუყვანია შეენიერების ღიდი მნიშვნელობა და იდეალი. ბარათაშვილმა, საფრანგეთის საბელეენო პოეტის ალფრედ-დე-მიუსსეიაეით გაალმერთა შეენიერება და აკედან იღება სათაეეს მთელი იმისი მაღალი, უცოდველეი და ქალწულოვანი ესტეტიკაც...

აქ უნდა შეედგეთ, უნდა შეეწუეიტოთ ეს რით-

*) ის. „ᲙᲘᲕᲐᲚᲘ“, № 2

მგბით მდიდარი, ხელოვნურის ჰარმონიით ასხმული ცხოველთ-მყოფელი ლექსი და ალეოლთ, მაგალითათ, ლექსი „შემოღამება მთაწმინდაზე“, რომელშიაც პოეტს ჯადოსნურათ აქვს ჩამოსხმული შემდეგი რომანტიული სურათი.

„დადუმებული, მაგი ფიქრებთან მოცული ჭაბუკი ნელის ნაბიჯით მიმდიოდ განმარტოებულ, შეიდღეთა მოწმიგ მთის სერზე და ნაუფლიანის გულის ტკეილითან ჩაჰყურებს საწუთროგბის დფაარულ მოელინებათა მსელლობასა. მთე - ი თვალ-ბადასაელები არეკ-მარე შეადთ არის მ-ბნელებული. მხოლოთ შორს, მიუწდომელ სიერცეში მიჩანს ბალკანურებული. მოწმენდილი ცა და ფიქრნი ჭაბუკისა იმასკენ მიისწრაფიან.

„მე შენსა მეგრეტელს მაკოწედებს საწუთროგბა!
გეფლისა-ოქმს ჩემი შენს ალეთა... ეთიკის სადგურს,
ზენასრთ სამოფოთო, რომ დაამთოს ა ამოგბა..
მაგრამ ვერ ბენოგენ ბ ბოგკადენი განეგბის ტიფლის!“

პოეტი ვერ წედება, რასაკვირველია „შორს უწედნელ ზენაცხ“ და თუმცა მწარე სინამდვილე ცალეგ ია ყოროს ამის ყურადღებას, მაგრამ იმეფსა და სასოგბას მაინც არ ჰკარგავს.

„ეჭოი სადამოვ, შეეფლოვ, სასმოვ, შენ დამშეთი ჩემთა სინეგეკეშენდეთ!
ოოს მეგზენეგბეს შემომსეკეგბ, შენდა მოგიოლეგი განსაკარგეგბდეთ;
მეზენრი სეფლისა—სეკეგ ბეფლისა—ნეკეშსა ამის ზენკენ მიიდეკეს,
ოოთ ბეთენეკეგბ დიდ მზიანი და ეოოკეულ ბინდსა ის განსანთეკეს!

თითოეულს უმანკო, წმინდა ანსებაზე მოახდენს ძლიერს შთაბეჭდილებას ეს ლექსი, ღრმათ ჩაეჭრება გულში კაცს იმისი ხმენი, რადგანაც მასში ძალ-დაუტანებლათ იხატება გრძნობათა სიმარტივე და გულ-მხურვალე სიყვარული მეწუხებული პოეტის სულისა. მიმზიდველი, გრძნობათა სრული ბეფლურფელობა და მეტათ ბეფლ-მეწუხებულისა და სეფდიანი ბეფლოთი გამოთქმული ფიქრნი და ანზრები ქმეკენისა და მოიმეთ-თეკეს დასაამებ-დასამეკეფლანთ. — აი, უმთავრესი ღირსებანი, რომლითაც თავი მოაკეკს ჩვენი პოეტის ნაწერიმოებს. პოეტი, ბომეტეფბულთო, ცუდ გუნებაზე არის, მწარე ჩიეფლსა და სამოკალაკო გულის მეუხარებას მოუცეკეს იმისი მეკრძნობიარე ანსება; ცხოერებაზე ბეფლ-აყრილი და მეუკუფბეფლი და უტეკი ბუნების სიშეეფიერესა და ბეფლ-ეფლეფლეფ ჩაჰკეირეფბა... მარტოხელათ „ობოლ-სულად“ ცნობს თავის თავს ამ სოფლათ და მოღრუბლულ სახე იმისი განუკურნებელი და ღრმათ მეწუხებელი ისეე ბუნებას მიმართავს, რომელსაც გულის ჭირთა განმაქარვებელი, გამამხიარულებელი ბეკედი აქეს გამოხატული დიდი მეეფნებითა...

ბუნების სურათთა გამოხატეეთ არ შეუძლია ჩვენ პოეტს მაინც დაკმაყოფილდეს, რადგანაც იმისი ანზრიანი პოეზია მხოლოთ თავის საკუთარ კეთილ-ბობილეფსა და მხურვალეთ მგრძნობიარე გულმკერდნი აქეს, თავის სიკოცხლით აღსავსე სულნი ყველ მოთავსებულეთ და ამ წმინდა, სარკესავით ანკარა წყაროდან თავის-უფლათ „ნელათ მოღელკეს“ ჩვენთვისა და პოეტისათვის ძვირფასი, შეუდარებელი ანზრები და გრძნობანი. მას უყვარს თავისი საკუთარი ანზრი და გრძნობა ისე, ეით განუყოფელსა და მოყლს ჭაბუკს—თვესი უსანკო და ჩვენენი ანსება. მგონია, არ შეეცდეთ, პირ-და-პირ, თამამთან აღეაროთ, რომ ნიკოლოოზ ბარათაშეილი მთელ ჩვენს ლიტერატურაშია, ერთათ-ერთი შეუდარებელი პოეტია, რომელიც თავის სამხატერო კალმის ძლიერი გაქნეეთი ისეთ საოკარ ლექსს ჩამოსხამს, რომელშიაც იხატება საიდუმლო პროცესი ანზრიანობისა, მხურვალე გრძნობებთან შეპყრობილი სული ადამიანისა; იმ ადამიანისა, რომლის გულის სიღრმეში მწიფეფბა კეთილის-მყოფელი და მადლიანი, ნაყოფიერი ანზრი და მისწრაფეფბა.

ბარათაშეილი, როგორც ყველაზე უფრო მგრძნობიარე გულის პატრონი, მეწუხებული და დანაღელებულია თავისი დროის ასზოგადო მოწამლული პირით, რომელშიაც შელახა ეეშმარიტება და დაეიდეს სიცოკლის მომგერელ ჰაერს და მოძრაობას. ეს სიკოკლის მომგერელი ჰაერი, ჯადოსნურათ მორთული შეენიერება და სულის აღტაცება, მხოლოთ უტყეი ბუნების უსაზღერო მრავალ გვარობაშია... თანამედროვე ცხოერების სინამდვილე კი იმდენთ მომწამლელია და მომსპობელი კაცისა, რომ ჩვენ პოეტს მხოლოთ იმედ-ღა დამეგია,

„ოოთ კეთენდეს დიდ მზიანი და ეოოკეულ ბინდსა ის განსანთეკეს!..“

სულის ასეთი მდგომარეობა მარტო ჩვენ პოეტს არა ჩვეეია. მსოფლიო ლიტერატურა წარმოვეიდგენ არა ერთსა და ორს მსგავსი ხასიათისა და ბუნების პირთ. ეელური ადამიანისა და უტყეი ბუნების დეველათ დასახვა რუსსოს, ბაირონის, შილლერის და სხვების მიერ განჩხლებული ფანტაზიის ყიალი და ცოცხალუტობა როდი ყოფილა. ეს იყო ღრმათ მეწუხებელის სულის ოხერა, ეითომ და დაკარგულ ბედნიერებაზე. ამნაირათ დატრიალებული

გრძნობა-გონება პროტესტს უცხადებდა მთელ თან�ერეოდ ცხოვრების ნუმპეს, სადაც კაცი აღარ კაცობდა და სიკოცხლე სრულიად ჩამეკდარიყო...

იდილია, ალალ-მართალი, გულ-წრფელი კაეშარი და დამოკიდებულება ურთი-ერთ შორის, სულის უმაღლესი მისწრაფებანი და ზნეობრივი სიშვენიერე ადამიანის პიროვნებისა უდიდეს მგოსანთა ქნარის ზუდამ დამტკიცობელ და სანეტარო საგანს წარმოადგენდა. მაგრამ ყველა ამაებს იკინი ბუნების ხელ-უხლებელ წიაღში ეძიებდნენ. ჭ. ჭ. რუსსომ, მაკალითათ, უტყვი ბუნება, შიშველი ეელურობა იდეალათ დასახა და მარტო წარსულის ბნელეთი წარმოუდგენდა მას კაცობრიობის გმირების სურათებს. შილლერმა გაალმერთა დიდ-სულოვან ადამიანთა პიროვნება და, რუსსოს მსაგესათ, იმანეე დასატა, როგორც სისაძაგლე ცხოვრებისა, ისე შვენიერება ბუნებისა.

ბაირონ? ეს უდიდესი, გაშმაგებული მგოსანი უკმაროობისა და თითქმის სასოწარკვეთილებისაც დიდი თაყვანისმცემელი იყო რუსსოსი. დიდი ბრიტანეთის განთქმული პოეტის მთელი სიცოცხლე ერთი გაწამებულ-ტანჯული, დაუსრულებელი ომები და ღალატებია ბუნებისა და, მგონია, ბაირონიეთ წარმტაცი და ძლიერი ლექსთ ჯერ არაეის არ უმღერია იდილიეური ბედნიერებისა და სიყვარულისათეის. ბაირონის ლირიზში ერთი უდიდებელესი და უტკბილესი სასწაულთ-მოქმედი სიძლიერის ხმებია იმ გენიოსისა, რომლის ზედ-ოქმედება თვალ-საჩინოთ დაეტყო ყოველ წარმატებულ ერთა ლიტერატურას ამ ჩვენი საუკუნის პირველი ნახევარში. ბაირონმავე საშინელი მძულვარებითა და ზიზღით უარ-ჰყო თვისი თანამედროვე საზოგადოება და ძალიერი სულის აღტაცებით შეამკო ძველი ქვეყნის გმირობა. ეისაც ამ წუთ-სოფელში მარტოხელობა ტანჯავსო, ამბობს ბაირონი, იმან უნდა მიმართოს ელლადის მომხიბლელობათ გარდაშლილ მინდორ-ველს. იქ საუკუნო ქალწულნანი სიცოცხეა შვენიერი ბუნებისა განკურნავს და დაამშვიდებს სულის შფოთავს და გულის კენესასო....

ქართველთა შორის მარტო ერთათ-ერთმა ნ. ბარათაშვილს ლირიკამ შეიფინა ასეთი კილო და ხასიათი თავისი უდიდესი ეპოქაია და ეროვნის წარმატებულ ერთა ჯერის, გრძნობა-გონების მოძრაობისა და ბრძოლის საშინელის სურათზე მიუთითა ქართველობას. მაგრამ ბარათაშვილი, ევროპის საბეოდ-ეან პოეტებიეთ, სრულებითაც არ საჭიროებდა ელლადის კლდე ღრეს და მინდორ ველ-საკენ გაქანებას. საქართველო, უძველესი ქვეყანა დევ-გმირობასა და მამაცობისა, სამშობლოს გასაოცარი ბუნების უდიდესი სურათები, მინდორ-ველი და მდინარენეე საკმაო იყო, რომ ელლადის მაგიერობა გაეწეოთ და ბარათაშვილის "გულ-მკერდში აღეზარდათ ის გრძნობანი და სიმღერის ხმები, რომელნიც შეადგენდენ ჩვენი უდიდესი მგოსნის მოტიეებს.

მართლაც, პოეტი ასულდგმულებს ჩვენი ქვეყნის ბუნებას, მას ესაუბრება, რადგანაც, როგორც თეით ამბობს:

„მრწამს, რომ ანს ენა რამ საიდუმლო უარსკოთაც ლ
ეულელთ შორის,
და უცხოელეს სხვათა ენათა ანს მნიშვნელობას მათის საუბრის!..“

მაგრამ მე ეერ მოეიგონეე, სულ ერთიანათ რომ არ ამოეწერო აქ ეს შესანიშნაეი ლექსი ჩვენი პოეტისა.

განმარტოებულს ფრანდოს კედელზე ადგას ალვის ხეზე ნორჩი, ახალი,
მრავალ-შტოანი, მაგრალებული, ჭე�ოანი ტუოფ მაღალი.
ხამო ანის მის ჩრდილში ოცენა, და მასთან ფოთოლთ შრიალთა სმენ!
და წყალთ დედენზე უკუღმრთისა ამ სოფლისა ჭირნი დაშეუნ.
მოეშეის მტკვარი, მოჭერის ნიაგი და შრიალითა ანსეენ ჩინარსა
და გამოსცემენ სასიამოსა, ტკბილთ ოცნებათ დამშეენარსა!
მრწამს, რომ ანს ენა რამ საიდუმლო უარსკოთაც და ეულელთ შორის,
და უცხოელეს სხვათა ენათა ანს მნიშვნელობას მათის საუბრის!..
კეთა მეფეურნი სატრფოს ამოესა, მტკვარი მას ნორჩსა
და ადმოანრეეს უფსკრულეებადან და ალეფდეგი კედელსა ენდეებან!
მაგრამ ჩინარი, მაღალთ მწინარი, დგას შეადგენთ და ხიამეოთ,
და მხოლოდ თავსა ბაგანდმა-ბარადელებს ეეედანაეა შეარეეეს სხეთ.
რამდენეჯერ ჭრი შეანეეს სარეს, იმდენეჯერ მტკვარი
ეშეტეს ოხრეეს,
თითქოს ხიშერით შეშფოთებული, და კედლის ბირეზე
ზეიერთოს შეშესრეს.
ესრეთ ადეშმდ, მაგრამ ძლიერთ დიანტეეეებს მარად
მეფეურნი,
თუ მას ნამეადლთ ეგზნეების ეეეეს ტრფიალეებისა ცეცხლი ეეარი.

ᲒᲐᲜᲬᲧᲠᲛᲘᲐ.

ზემოთ მოყვანილი ციტადები დაᲗეს ლექსი ნამეტურ ჩინებულთან ახასიათებენ ნ. ბარათაშვილის ლირიკას. მაღალი და ნაზი გრძნობანი და აზრები პოეტისა ჰარმონიულათ შეზამებული არიან იმისი ქნარის საოცარ მელოდიებსა და ფორმებთან. აქ ერთი ნამეც

ადგილიც არ უპირავს მშრალ აღწერილობას საგნისას, მის ტიტველ პლასტიურ მხარეს. პოეტის სულისა და ტილის აღტაცებას, მოკაზმულობას, მიღებარებას, შედარებას და მეტაფორებს მოუცავს სულ მთლათ სხვა ბეური და ეს იმისი ლექსიც, ესეთი ჩვეულებრივი ხასიათი აძლევს ჩვენი მგოსანის დიდ ძალიერებას, ღრმა, განუსაზღვრელ სიოკოცხლეს, სიამის მომგვრელ უკდაგებას, რომელიც მთლათ ჩანთქმულა აღტაცებისა და მაღალი ენტუზიაზმის სვერაში და იქ თვისი აზრები და გრძნობანი პოეტს განუბორაციელნია ცოცხალ სურათებში. მთელი იმისი ლირიზმი რაღაც ახალი ცხოველ-მყოფელი თვისებისა და ხასიათისაა, ძლიერი ხმაა ახლათ გამოღვიძებულის ერისა, იმ ერის, რომელსაც მთელი თავისი ისტორია ენით გამოუთქმელ ქარ-ცეცხლის წინაღმდეგ თავისუფლებისათვის ბრძოლაში განუტარებია... ფრიად საინტერესოა ეიცოდეთ, საიდან წარმოდგა ესეთი თვისება და ხასიათი ჩვენი პოეტის ნიჭის, გრძნობა-გონების ამგვარ მეშაობისა: ქართველისანთა ერის სულის უკუდაგების დიდი წყურვილისა, თუ სხვა რამ გარეშე ფაქტორისაგან? ყოველ შემთხვევაში, ამ რთული საგნის გადაწყვეტმა, გაცილებით, იმაზე მეტი უნდა იცოდეს, რაც ჩვენ ამ ჟამათ ვიცით...

ეფროეთ მოტაცებულის პოეტის გულსა და სულში თავ-მოყრილი შეერთებული იყვენ სიმღერათა ხმების სასწაულთ-მოქმედი მელოდიები, სავე-სურათთა ცოცხლათ და ნათლათ გამოხატულების მდიდარი ნიჭიერებანი, პატიოსანი განზრახულებანი, მხურვალე და უსაზღვრო სიყვარულით აღსავსენი. მოდამ ტკბილი, გულ-ჩათბრობილი და დაფიქრებული, მუდამ გრძნობათა გამომღვიძებელი და წარმტაცი. ადამიანის შინაგანი არსების, სულიერი ცხოვრების მარილათ გამოხატველი პოეზია ნ. ბარათაშვილისა იმ აზრის აშკარათ დამამტკიცებელია, რომ ხშირათ თითქმის ადამიანის ნაწარმოებნი სრული ილიუსტრაციაა თვით ავტორთა ხასიათისა და გრძნობა-გონების შინაარსისა.

სიმღერა.

(შემდგომ იქნება)

სიხარულის ძიება.

(ამბავი ჩარეულნთა ცხოვრებიდან) *)

V.

ნელმა დაჰფარა ქვეყანა,
ღრმამ მოაკარა ძილისა.
ვინ იცის ტაბლათ ვის ძინავს,
ვინ იცის ვინა ტირისა!
ვის ლოყა ვის ლოყას ეკერის,
ვის სუნთქვა უყეარს პირისა,
მშვიდობა სუფევს სოფლათა
მამალიც არსად ჰყივისა.
დემფრსაც ძინავს, ცოლს არა,
მის გული რასღაც ჩიეისა.
ქმარს გამოუძერა ნაბდიდან,
რაა წადილი იმისა?
ჯრაქი ანთო, სურს ნახოს
მოჭრილი ხელი გმირისა.
გადის ცაცხახინ, უცქერის
ყურებში ხმა რამ ფუწეეს,
თითქოს ხმა ესმის ნაცნობი
სამარით ვინმე უკიეის.
გული ჰბეგერს გაჩქარებითა
ეითო

ც კეერს ცემდენ გრდემლზედა
ყურს უგდებს გულის ჩქარიალსა
თან იხედება გვერდზედა!
დემფრსა ძინავს ტკბილათა
ნაბად-წაბუტეეთ გვერდზედა!
ქალი უცქერის და ჭკრთება,
სხეიი ეკარგეს ფბებისა:
„ეაჰმე, რას ჰხედავთ თეალებო,
ბეკედი დედი ჩემისა,
მისი სახელიც სრულათა,
ნიშანიც ოქრო-მეფელისა,
ესეც ბბედით დამფუარი
ჩვენ რომ სიყრმის დროს ეცელქობდით,
ვინ უფრო გაეძლებთ სიმწეავეს,
მამაკაცაზე ედგებოდით.
გრძელ და დიდს სთელისა ღამესა,
ცეცხლა პირასა ესხდებოდით.
ეაჰმე, შენ ძმაო ალბასტავ?!
ცამც დამეკცეა თავზედა*.

*) იხ. „კვალ“ № 2.

ერთი ხელითა ხელს იპყრობს,
მეორეს იელთებს თმაზედა.
„დღე გაგიმწარდეს, დემეორო,
ძმა მომიკალი რაზედა?!
შაეთ მენაზის, ქმარაო,
შენი ეარსკლავი ცაზედა,
ეგ უბეირო მარჯვენა
მტერსაც მოკრას ჭაზედა“.
ტკბილათა ძინავს დემეორსა,
არ იძერის ქალის ხმაზედა.
გულზე მიიკრა ძმის ხელი
და გამოეარდა კარზედა.
მირბის შმაგივით სოფელში
და მიქითინებს მწარეთა.
მირბის, იქ მირბის ტერედის
ძმა უნდა ნახოს მკედარია.
ქინრის სახლში იკითხოს,
იქ უნდა მოხდეს ზარია.
მკედარ ძმას დის ცრემლი უხდება
ბანს მოსცემს მთა და ბარია.
ცოლის ქვითინი არა მრწამს:—
უბრალო ნიავ-ღვარია;
მალედეე გამოიდარებს
რაკი დაბერავს ქარია....
დემეორი ცოლსა კითხულობს,
დიაცი არსად არია.
აღარსად მარჯვენა მიჩანს
იმისი ნადაელარია.

VI.

ორშაბათ დილა გათენდა
თაეის რჯულითან და წესითა.
იკინის მთა-ბარს ბუნება
ღამის ნატანჯი კენესითა.
მთაზე შეჯარდა ნისლები
გზა-გზა ცრემლების თესეითა.
ეინ ბრუნავს ქინრის სახლ წინ
პირს ნაიელ გადალესითა:
„ეს ეინ დამსახა თავს ლაფი“,
არწიეი ამბობს ყეფითა.—
ეინ შემარცხენინა თავ-ხელმა
სირცხეილით მეტის-მეტითა.
სახლში მომიკლეს სტუმარი
როგორ-ღა აედგე მკედრეთითა?
ჩემს გონებაღა სხეა მოჰკლეს,
ეიცი ეს ეისიც ბრალია.
თუ ეერ ეიყარო მტრის ჯაერი
წელზე რათ მარტყეე ხმალია“
დილას თარეშით მოსული
ცხენზედეე ჯდება კეალდა
შეილს ორი ბურკეა ხალისა
დედამ უსაგძლა ძალათა.
თეალებს აელეებს ქინრირი
წარბნი ჰქცეეან კეამლათა.
ფეხს უცემს ლურჯი მერანი
ესწრაფეის ვასამალათა.
წაეიდა. მჭრელი ფრანგული
უბრჭყინაეს ბუნით ვადამდე.
ხმალს სცემს, ნაქები ბაზალა
მინნეული აქეს ხატამდე.
მინამ სტუმრის მკელელს არ მოჰკლავს
უნდა იროს სანამდე.
კითხულობს, იძეეს სამქესა,
უნდა შეიტყოს ამბაეი
არეინ უჩნდება, გულს უკლავს,
იმის შემრცხეენის მნახაეი.
მაინც წინ მოდის დიკლოსკე
გულში იმედის კრთომითა
გული ეძლეეა მხედარსა
მტერთან შეყრისა ნდომითა.
შეუდგა მთასა ტყიანსა,
მიჰყეება ბილიკს ეიწროსა
არ დასწმენდია გუნება
ჰგავდა დაჭრილს ეეფხეს იმ ღროსა.
ხან და ხან გაიხმაურის
ცხენს შეუჯარდის მკეახეთა,
თითქოს ჰსურს ჯაერი გულისა
ამოიყაროს მაზედა.
ნახა, რომ ეინმე დიაცი
ქვითინით მოდის გზაზედა.
წინ შეეხეჩა და ჰკითხა:
—ქალო, ცრემლსა ჰღერი რაზედა?
შუა იბერება ქინრირი
იმის თეალების ფხაზედა,
— აქ შენ რას დახეალ, რას ეძებ?

რა დაგიკარგავ მთაზედა?
— ჯავრი მაწუხებს ვაჟკაცის,—
თქვა ქალმა მოთქმის ხმაზედა.—
ხომ იცი უდარდელათა
ცრემლი არ დაიდინების,
ვით კაცი უწყინარობით
სხვისგან არ შეიგინების?
—რა დარდი? ვინ ხარ, სად მიხვალ?
მითხარ, ღვთის მადლსა სწორია.
— ტერელოსავე, მხედარო,
მანძილი კიდევ შორია?
სადაური ხარ? ნუ მიწყენ,
რომ სიტყვა გაგისწორია.
— ტერელოელი დველა ვარ,
თუ სადმე გაგიგონია.
— კარგი მაშ, იქ კაცი მოჰკლეს
მართალია თუ ჭორია?
— ალხასტა? მართალი არის
ის ქიჩირბეის ძმობილი.
კარგი სამტროთ და საძმოთა
არსად სიცუდით ცნობილი.
ქალმა კვლავ იწყო გოდება,
რა მოისმინა თხრობილი.
— ქიჩირის ნაცვლათ მოუკლავ
ვისღაც გონება მჩატესა.
კაცი ვით ჰკლავდეს მოსაკლავს
არ უხედავდეს სახესა?
ვაჰ, რო ქიჩირმა არ იცის
ავს დაუგებდა მახესა.
თავის ნამუსის შემბღალავს,
თავის ოჯახის შემრცხვენელსა!
— მაშ ქიჩირბეი სადღაა,
არეის ამბობენ მნახველსა?
— ის ოსმალეთში გაიქცა
ასლანის შეშინებული.
მოძულდა იმასაც თავი
ყველასგან შეგინებული.
შენ ალხასტასი რაღა ხარ?
ჰკითხავს კვლავ დაფიქრებული.
— მე?. და ვარ უკვლო, უბედო,
შავ-ბნელს დღეს დაბადებული.
— დემურის ცოლი ჰყოფილხარ
ჩემთანა ფიც-ვერცხლ ნაჭამი.
— ძმობა, ყოფნა და სიცოცხლე
იმაზემც არის არამი.
იმან არ მოჰკლა ჩემი ძმა,
განა ეკუთნის სალამი?!
— იმანა? რა ექნათ, შემცდარა,
მოტყუებულა ბნელობით,
თორემ სხვად არა ეძრახვის
ვაჟკაცი არის ხელობით.
გულში სანთელი აენთო
ქიჩირს ამ ამბის ცნობითა
რაკი მტრათ ის დაიგულა,
თითონ გააძლებს მტრობითა.
ქალთან კი ამ დროს იმანა
სიტყვა არ დაძრა გმობითა.
— მოტყუებულა? შეჭამოს
თითონ ის ტყვიამ მწარემა,
ჩააცვას წყევის სუდარა
მთელმა ჩერქეზთა მხარემა.
ცოლის ძმის მოკლის ნაცვლათა,
თავი მოეკლა ბარემა?
ქიჩირის ხელის მაგივრათ
მოაქვს ცოლი ძმის მარჯვენა,
ვითომ მე ვიყავ ასლანი,
მომიტანა და მაჩვენა.
შენი ღვთის მადლსა ის მინდა
გზა მიმასწავლო წესზედა,
— ძალიან კარგი. წამომყე,
შევდგეთ იქ მაღლა სერზედა,
გასწავლი ქიჩირის სახლსა,
მას კოშკი უდგა გვერდზედა.
ქალიც დათანხმდა, მისდევდა,
ფეხს იბიჯებდა ფეხზედა
— აგერ, გაჰხედე პირდაპირ
ძირს რო ჩამოდგამს გორია,
თეთრათ რო მოჩანს ქიჩირის
ციხე გალავნის ყორია.
მდინარე ტერელოსია
გაწოლით როგორც მორია.
ამ გზას ჩაჰყვები, ძირს ჩახვალ
მერე სულ ვაკე, სწორია.
ღმერთმა ძმის სული გიცხონოს
ცრემლებიც წაიხოცია.
მეც მეჩქარება მშვიდობით!

შენთვისაც გზა დამილოცია.
თქვა რა ეს აჩქარებითა
მხედარმა გზა-გზა გასწია,
თითზე იკბინა მწარეთა,
ფაფახს წარბებზე დასწია.
მიდის ტყეზე და მოუბრობს:
— წადი, კაცს ენდე სოფლათა,
შენ მოსაკლავად ის მოდის,
ვინც გიცინობს კარგის მყოფლათა.
ეჰ, შენ ფიცის გამტეხო,
შენებრ არ მოავალ ფარულათ.
მელა არა ვარ, არც ტურა,
ქთმებს ვეპარო მალულათ.
ძლიერა წყრება ქირარი
დმერის სისხლი სწყორია.
თავის წამწყმედის წაწყმედა
მისი წესი და ჩვეულია.
ფიქრს დაეწინდა თვალები
წედან ბუნდი და რთულია:
ენაკე მტერს მტრულათ არ დაიზდეს,
მისი სახელი კრულია.
მიდის გადაელო ხეებს,
სერები ტეერიანები.
ნამზეელეთანი ველენი
თითქოა ქვეერიანები.
დიადაც, მზოლოთ სისხლითა
სავსენი, ბეერიანები.
მთით ჩახდა, მინდორს მოება
ბალახიანსა, მწვანესა.
აქ, ამ ადგილას ჩერქეზნი
არც როს არ თესენ ყანებსა.
ყვავილნი მოროიანით
ნაზათ აბზენენ თვალებსა.
გაუსუქებაე მინდორი
ჩერქეზთ და ურუმთ ძეალებსა:
ქონქელა დაიწყეს ღრუბელთა
ბალახს დაუწყეს ღეიძება.
მცენარეთ თავი აიღეს
უფალს შესწირეს დიდება.
თუ არა ნამი ციური
არ გაფლეიძათ იქნებაჰ!
აქ ამ ადგილას იტყვიან
ამბავს, საკვირველს რამესა,
ეითომ აქ სისხლის ზღვა მდგარა,
ის შეესუტოს მთვარესა.
ზღვა დაეყენა ბრძოლასა
ჩერქეზთ ურუმთან მწარესა.
მას აქეთ მუდამ ყვავილნი
ამკობენ ამა მხარესა.
ყვავილნი სანთლათ ნათობენ
გმირთ სულებს გაახარებსა.
მოხუცნი მოწიწებითა
დათვლიან გმირთა გვარებსა,
ყრმანი უსმენენ გულს ცრეტილით
თან ჰბლუკვენ ხანჯლის ტარებსა.

ეკა შუბალ.

(შემდეგი იქნება).

წერილის ნაგლეჯი.

(ტეოუდი)

„.... ეუკვირდები, ჩემ. კარგო, ჩემ გრძნობას და თმა ყალხზე მიდგება. ნუ თუ ყოველივე, რაც გითხარი ჩემ გრძნობაზე ტყუილი უნდა გამოდგეს?!. რა მემართება? არ ეიცი. წინათაც ეს ეგე მემართებოდა, მაგრამ არა მაკერიდა, თუ ეს მემართებოდა. ჩემ გრძნობას არ ეენდობოდი... აგერ ერთი წელიწადია, რაც სიყვარული გამოგიცხადე და ქმრობის პირობა მოგეცი. მგონი ერთი წლის დაკერეგება საკმარისია, რომ ასე თუ ისე. შენი გრძნობა ჰპწონ-დასწონა. და რაიმე დასკვნა გამოიყვანო. რასაც იმ წამს ეგრძნობდი, როდესაც პირველათ გითხარ: „მიყვარხარ“, ახლაც იმასვე ეგრძნობ. მართლათაც მიყვარხარ. მიყვარხარ, თავ-დაეწყუბამდის მიყვარხარ...

„მინდა ახლა გულში ჩაგიკრა, სულში ჩაგიძერნო, რომ განუშორებელნი ეიყენეთ და სიფლავ-შიაც ასე, ერთ არსებათ გარდაქმნილნი, ჩაეიდეთ.... ახ, რა ნეტარება იქნებოდა, რომ ამ გრძნობით ჩაეესენო სიუკუნო სამყოფელს!..

„ხომ შორსა ხარ, ხომ მარტო ზერილით გესაუბრები ამ წამს, მაგრამ შენ ცხადლივ თვალ-წინ მიდგეხარ და გეამბორები, გეზე�eი და უკიდურეს ნეტარებას ეგრძნობ, იმაზე მეტს, როგორსაც, ხომ გახსოვს, შენი მშობლები რომ დასაძინებლათ წაეიდოდენ და ჩვენ მარტოკეებს ოთახში დაგეტოვებდენ... ჩაკონებულები რა ნეტარებით ეიყავით მოცულნი!.. მაშინ აღარ გვეყმოდა შენი მშობლების მძიმე ქმინვა, აღარც კედლის საათის შეუწყეტლეი კაკა-კუკი და...

„ახ, რა სანეტარო გრძნობით ეიყავით შეპყრობილნი!..

„იმაზე მეტ ნეტარებას ეგრძნობ ამ წამს, როდესაც გონების თვალით გეზეეი. შენს მეტი ამ ქვეყნათ არაკინ არის ჩემთვის, შენა ხარ ჩემი ყვე-

ლაი; მაგრამ... წყეულიმც იყვეს, ეს „მაგრამ“, რომ დაუპატიჟებელი სტუმარია!..

„მაგრამ მხოლოთ მაშინ ხარ ჩემი ყველაი, როდესაც გზედან ან მაგონდები. როდესაც კი შენს მაგერაფთან სხვისა ეზედან ან მაგონდება სხვა ქალი, რომლის წინაადმდეგ არა მაქვს რა, მაშინ... მაპატიე ჩემო კარგო, შენდამი სიყვარული აღარ არსებობს, შენ აღარა ხარ ჩემი ყველაი. ჩემი ყველაი ის... ის არის, რომელ შენ�ეზედან და რომელი შენ�ჩემ წინ დგას იმ ქამაი.

„ის მიყვარს, იმ ქამაი, მხოლოთ ის მიყვარს, გაგიგებით მიყვარს ის, და ეს გრძნობა ისეთივე გულ-წრფელია, როგორც შენდამი. იმაზედაც ისევ იმას ეფერობ იმ ქამაი, იმასაც ენატრობ და გაეიძახი: „აბ, ნეტარება იქნება, რომ ერთათი ეიყენთ დღე-მოდამ, ერთ არსებათ გარდეიქმნოთ, რომ სიკედილსაც ვერ შეეძლოს ჩვენი განშორება, რომ საფლავშიაც ასე, ერთ არსებათ გარდაქმნილნი ჩაეხეკენოთ“. იმ ქამაი „ის“ „შენ,“ არის და ახლაკი, როდესაც შენ გესაუბრები, „შენ“ „ის“ ხარ... შენ იმასთან არ მახსოვხარ და მიეიწყებული მყეხარ, როგორც შარშანდელი თოალი, და შენთან კიდეე ის „ის“—ვინც უნდა იყვეს, მხოლოთ შენიანი ვი—„შენ ვეამბორებდი, გეხეეოდი, როდესაც შენთან ეიყავ, და, გეფიცები ყოველიე წმიდანს, თუკი რაიმე წმიდაა, ჩემი მოკმედება გულ-წრფელი იყო. მხოლოთ გრძნობა მამოკმედებდა, და სხვა არაფერი. მოკმედება სრულებით მთლათ ვერა ეხავდა ჩემს გრძნობას. გრძნობა უფრო დიდი იყო, ვიღრე მოკმედება, და ახლაკე არ ეიცი, რა უნდა ისეთი ჩამედინა, რომ ჩემი გრძნობა ამ მოკმედებას გამოეხატნა... სალეფსო სიტყვა მეთქეა? — არა. არც ერთი სალეფსო სიტყვა არ არსებობს ჩვენ ლექსიკონში, რომ მთლათ ჩემი გრძნობის დამახასიათებელი იყვეს... ხვეენ კოცნა, ხელების ფაფუარი და... და სხვა?.. ვერც ეს გამოეხატავს ჩემ გრძნობას...

„ეეფურება, რასა ეგრძნობ და ეგრძნობდი შენდამი?.. ყოველიე ეს მემართება და მემართებოდა, როდესაც შენა გზედაც და გზედადი.

„მოკშორდებოდი თუ არა და ახლა სხვა შენიერს შეეხვეებოდი, მაშინ ისევ იმ გულ-წრფელ, წმიდა გრძნობას გამოიწვეედა და გამოიწვეეს ის ჩემში, რომელსაც ვერც სალეფსო სიტყვა და ვერც რომელიმე მოკმედება ვერ დაახასიათებს.

„რაი მემართება ეს?! — არ ეიცი. პირველში ეფიქრობდი, ეითომ ჯერ გამოუცდეველია ჩემი გრძნობა და ამისთვის, მემართება ეს, იმის გამო დაეშორდი, რომ გამომერკვია და ჩაეკირეებოდი, მაგრამ, რაც ბეერს ეეცდილობ გამორკვეეას, უფრო ვამოუკვეეველთან მრჩება და ჩემთვის გაუგებრათ რჩება ის ფიეალური სიყვარული, რომელსაც პოეტები ვეიხატავენ. მე მგონია, იმათი ოცნების ნაყოფია ის სიყვარული და ცხოვრებასთან არაეითარი კავშირი არა აქეს. ან იქნება მე ეარ ამ ვეარი ბუნებისა და სხვები კი არა. ნეტაე მაგრე იყვეს, მაგრამ... ფუი, კიდეე მაგრამ! წამოიჩჩირა!.. ყველაკ რომ ასე გულ-წრფელთან ილაპარაკოს, როგორც მე შენ გელაპარაკები, მაშინ, მგონია, ყველა ამას იტყოდა...

„, ახ, ნეტაეი ეცდებოდე!.. მაშინ მეც შემეძლება შეეიყვარო ეინმე ისე, რომ... რომ მარტო ის იყვეს საეკუთნო ჩემი სული და გული...

„ხომ ჰხედავ, ჩემო კარგო, როგორ გულახდით გებაასებინ?! ისედაც, შენც მომწერ, თუ ჩემსაეითა გემართება... ამა ჩაუკირიდი შენ თავს, გულს და ისე მომწერე... ნუ იმტყუნებ, გეთაყვა, ნუ იმტყუნებ და. . . . . .

. . . . . *).

შ. ირაკლისშვილი.

---

*) ეს წერილის ნაკლული ქეზაში ვამოგვე. რედ-განაც ავტორი ორ ჩანს, ამისთვის გამოგამეფდაგნე.

შ. ა.

რედაქტორ-გამომცემელი ალ. თ.-ეკერეოლ ისა.

ქართული თეატრი.

ᲝᲥᲢᲝᲛᲑᲐᲜᲘ, 15 ᲘᲐᲜᲕᲐᲠᲘ 1897 Წ.

ქართული დრამატიული საზოგადოების დასის მიერ ავადაშვილისა, ალექსეევ-მესხიშვილის და ყიფიანის მონაწილეობით წარმოდგენილი იქნება:

I

ᲧᲐᲩᲐᲚᲔᲑᲘ

ტრ. 5 მოქ. მიდგერსა ორგ. ნ. ავადაშვილისა.

მონაწილეობას მიიღებენ: ქქ. ალექსეშვილისა, და სხვ. ბ.ბ. ალექსეევ-მესხიშვილი, ყიფიანი, გედევანოვი, სეიმონიძე, მარკაზნშვილი, შათირიშვილი, კანდელაკი, ადამიძე, კარბელი, სფერეული, ებრამოვი, და გვარამაძე.

ᲐᲓᲒᲘᲚᲔᲑᲘᲡ ᲤᲐᲡᲘᲡ ᲩᲕᲔᲣᲚᲔᲑᲠᲘᲕᲘᲐ ᲓᲐᲡᲐᲬᲧᲘᲡᲘ 8 ᲡᲐᲐᲗᲖᲔ

რედაქტორი. ვ. ს. ალექსეევ-მესხიშვილი.

ადმინისტრატორი ვ. შათირიშვილი.

Дозв. ценз. Тифлисъ, 10 Января 1897 г. Тип. М. Д. Ротиніанца — სტამბა, მ. დ. როტინიანცისა Гом. пр. д., № 41.

ᲙᲣᲗᲐᲘᲡᲘᲡ ᲗᲐᲕᲐᲓ-ᲐᲖᲜᲐᲣᲠᲗ ᲡᲐᲐᲓᲒᲘᲚ-ᲛᲐᲛᲣᲚᲝ ᲑᲐᲜᲙᲘᲡ ᲒᲐᲛᲒᲔᲝᲒᲜᲐ.

საოჯაღლთაოთ აცსადებს, რომ ამ ბანკის წესდების მე 17 § ძალით ბანკის გამგეობის სადგურში საზოგადო ვაჭრობით გასყიდულ იქმნება ხსენებულ ბანკში დაგირავებული ქვემო მოყვანილი უძრავი მამული შესახვედრ გადასახადთა შემოუტანელობის გამო.

გასყიდვა ამა მამულისა მოიხმობა მხოლოდ იმ შემთხვევაში, რომელსაც შემოტანილი იქნება ამა მამულზედ თანახმად 19 § ბანკის წესდებისა ბანკის გარდასახადი და თან განცხადების ხარჯი.

ვაჭრობა დაიწყება ქვემო მოყვანილის თავნი ფულიდან ზედ დამატებით სხვა-და-სხვა შეუსებელის გარდასახადისა, მამულის გასასყიდლათ დანიშნულზე ხარჯებისა და საზოგადოთ, ეველა იმ ფულისა, რომელიც ბანკს თავისის მოვალის სამაგიეროთ დუსარჯავს; ბანკის ხანგრძლივი ვალის თავნის მოსმობა შეიძლება ამავე ბანკის გირაოს ფურცლებით, რომელნიც მიიღებიან სახელმბრივის ფასისამებრ; მანეთი მანეთათ და აგრეთვე შეიძლება გადატანილ იქმნენ მეიდეველზე; ხოლო ვადაზე გადასახადი და სხვა გვარი ბანკის სახვედრო ფული უნდა შემოტანილ იქმნენ ნაღდათ.

ვისაც ვაჭრობაში მონაწილეობის მიღება სურსთ, მათ შეუძლიათ გასასყიდელთ მამულთა ადგილზელობის და საბუთების განხილვა ბანკის საქმართველოში.

თუ ეს ვაჭრობა არ შესდგა, მაშინ, ბანკის წესდების 24 § საფუძველით, ინიშნება მეორე და უკანასკნელი ვაჭრობა, 20 მარტს 1897 წელსა.

ვაჭრობა 25 თებერვალს 1897 წელსა.

$18^{7}/_{12}$, $19^{11}/_{12}$ და $36^{1}/_{3}$ ᲬᲚᲘᲐᲜᲘ ᲡᲔᲡᲮᲜᲘ.

ქ. ᲥᲣᲗᲐᲘᲡᲘ.

ᲓᲝᲠᲘᲜᲘᲫᲔᲜᲘᲐᲡ ნიკოლოზ გიორგის ძის: მესხეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 667 კვ. საჟ. თავნი ეალი 91 მ. 41 კ. შეს. გად. 135 მ. 83 კ., სულ 227 მ. 24 კ.

მეშვაკის ბესარიონ ევსიჩის ძის: ნემეც-ს ქუჩაზე ორ სართულიანი ქვით კირის სახლი და მიწა 309 კვ. საჟ. თავნი ეალი 3353 მ. 99 კ. შეს გად 1781 მ. 66 კ., სულ 5135 მ. 65 კ.

რუსაძის ლევან გიორგ-ს ძის: ორპირის ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვით-კირის სახლი და მიწა $46^{1}/_{2}$ კვადრ. საჟ. თავნი ეალი 30 მ. 81 კ. შეს. გად. 18 მ. 97 კ., სულ 48 მ. 78 კ.

ᲓᲝᲠᲘᲜᲘᲫᲔᲜᲘᲐᲡ ანტონ ნიკოლოზის ძის: ორპირის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვით-კირის დუქნები და მიწა $27^{1}/_{2}$ კვადრ. საჟ. თავნი ეალი 167 მ. 39 კ. შეს. გად. 133 მ. 90 კ., სულ 301 მ. 29 კ.

ფიჩხიძისა ᲐᲑᲠᲐᲰᲐᲛ და ისაკ ფილეხაზას ძეთ: ბაზრის ქუჩაზე ერთ სართულიანი ქვით-კირის დუქანი და მიწა 9 კვ. საჟ. 1 კვ. არშ. თავნი ეალი 446 მ. 82 კ. შეს. გად. 426 მ. 95 კ., სულ 873 მ. 77 კ.

რუსაძისა ლუკა ნიკოლოზის ძის: ორპირის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვით-კირის სახლი და მიწა $24^{1}/_{2}$ კვ. საჟ. თავნი ეალი 74 მ. 49 კ. შეს. გად. 68 მ. 50 კ. სულ 142 მ. 99 კ.

სანანაშვილისა შაკუთა ისრაილის ძის: იეანოვის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ქვით-კირის სახლი სარდაფზე და მიწა 189 კვ. საჟ. თავნი ეალი 279 მ. 15 კ. შეს. გად. 240 მ. 31 კ., სულ 519 მ. 46 კ.

ᲐᲯᲐᲒᲔᲓᲘᲡᲘ ნიკოლოზ და ნაშრევან ოქროპირის ძეთ: იეანოვის ქუჩის შესახვევში ორ სართულიანი სახლი და მიწა 224 კვ. საჟ. თავნი ეალი 160 მ. 84 კ. შეს. გად. 91 მ. 3 კ., სულ 251 მ. 87 კ.

ბელდაშვილის გიორგი სტეფანეს ძის და მიქაშავილის ბეკო გიორგის ძის: ლეკ'ბერის ქუჩაზე ორი ერთ-სართულიანი ხის სახლები და მიწა 162 კვ. საჟ. თავები ეული 53 მ. 62 კ. შეს. გად. 46 მ ეი კ., სულ 100 მ. 52 კ.

კანდელაკის დიმიტრე სიმონის ძის: რიონის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 353 კვ. საჟ. თავენ ეული 134 მან. 9 კან. შეს. გად. 56 მან. 50 კან., სულ 190 მან. 59 კან.

მიდელიშვრმისა თომა მამეკას ძის და კვესელაკისა ფარამან მიხაილის ძის: მესხეთის ქუჩის შესახვევში ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 215 კვ. საჟ. თავენ ეული 134 მან. 9 კან. შეს. გად. 85 მან., სულ 219 მან. 9 კან.

ტეტტიშვილის ფილიპე ზაალის ძის: მესხეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 118 კვ. საჟ. თავენ ეული 26 მან. 84 კან. შეს. გად. 43 მან., სულ 69 მან. 84 კან.

შაშიაშვილის შალომ აბრამის ძის: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქანი და მიწა 8 კვადრ. საჟ. და 5 კვადრ. ალაბი. თავენ ეული 562 მან. 91 კან. შეს. გად. 345 მან. 80 კან., სულ 908 მან. 71 კან.

ბადრაძის ივანე ზაალის ძის: ლენერლის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 128 კვ. საჟ. თავენ ეული 278 მან. 18 კან. შეს. გად. 29 მან. 50 კან., სულ 307 მან. 68 კან.

ბუზაშვილმა: ისრაილ ელოს ძის, შამოელა, მიხაილ და რაფიელ ისხაკას ძეთა: ბაზრის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის დუქანი და მიწა 15 კვადრ; საჟ. და 5 კვ. ალაბი. თავენ ეული 695 მან. 46 კან. შეს. გად. 334 მან. 88 კან., სულ 1030 მან. 34 კან.

ფალუნაშვილის სიმონ ივანეს ძის: ორპირის ქუჩაზე ერთ სართულიანი ხის სახლი და მიწა 885 კვ. საჟ. თავენ ეული 208 მან. 50 კან. შეს. გად. 67 მან. 30 კან., სულ 275 მან. 80 კან.

შერგოლაკის ეკატერინე მელქონის ასულის და ნიკოლაიშვილის, ოქროპირ როსტომის ძის: ალექსანდრეს ქუჩაზე ორ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 145 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 869 მან. 2 კან. შეს. გად. 393 მან. 33 კან., სულ 1262 მან. 35 კ.

მოსეშვილის ალექსანდროსის ძის: ლაზარეთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 103 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 139 მან. 12 კან. შეს. გად. 68 მან. 50 კან., სულ 207 მან. 62 კან.

დგებუაძის ნიკოლოზ ფირანის ძის: თბილისის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 190 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 849 მან. 87 კან. შეს. გად. 42 მან. 23 კან., სულ 892 მან. 10 კ.

ჯინოშვილის პაველ ივანეს ძის: მიხაილის ქუჩაზე ერთ სართულიანი ქვითკირის დუქანები და მიწა 434 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 1657 მან. 13 კან. შეს. გად. 620 მან., სულ 2277 მან. 13 კან.

ჭაკაასი ელისაბედ დავითის ასულის: ეგეგუთის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 186 კვ. საჟ. თავენ ეული 21 მ. 22 კ. შეს. გად. 17 მ. 76 კ., სულ 38 მ. 98 კ.

შერგოლაკის თომა პაველს ძის: ბალახანარის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 422 კვ. საჟ. თავენ ეული 148 მ 57 კ. შეს. გად. 63 მ. 10 კ., სულ 211 მ. 67 კ.

ნაკაიძის მაშა ფირანის ასულის და ფირგოსაძეშვილის ეასილ მამეკას ძის: ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 1144 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 63 მ. 64 კ. შეს. გად. 24 მ. 40 კ., სულ 88 მ. 4 კ.

სდინოგეკის არუთინა იაკობ-ს ძის და ოლანეზ ხანატუროს ძის: ფრანგების ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 95 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 531 მ. 16 კ. შეს. გად. 183 მ. 10 კ., სულ 714 მ. 26 კ.

შეგეგუდიმეთ: პაველ და ლეონ გიორგის ძეთა, და დიმიტრი გრიგოლის ძის: ალექსანდრეს სლობოდაში ორი ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 215 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 318 მ. 57 კ. შეს. გად. 83 მ. 50 კ., სულ 402 მ. 7 კ.

შაგეგუდიანის თეოდორე სიმონის ძის: ეგეგუთის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ხის სახლი და მიწა 395 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 84 მ. 98 კ. შეს. გად. 47 მ. 50 კ., სულ 132 მ. 48 კ.

მემეკვერდეთა ანდდელაძისა იაკრო ივანეს ძის: კარლის ქუჩის შესახვევში ორი ერთ-სართულიანი სახლი—ერთი ქვითკირისა და მეორე ხისა და მიწა 150 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 99 მ. 79 კ. შეს. გად. 46 მ. 90 კ., სულ 146 მ. 69 კ.

ბანიაურიშვილის აბრამ მოშას ძის: ველადის ქუჩაზე ორ-სართულიანი სახლი და მიწა 77½ კვადრ. საჟ. თავენ ეული 449 მ. 84 კ. შეს. გად. 99 მ. 70 კ., სულ 549 მ. 54 კ.

ბეოსნოვის ფარეკ პეტრეს ძის: ნონის ქუჩაზე ერთ-სართულიანი ქვითკირის სახლი და მიწა 1217 კვადრ. საჟ. თავენ ეული 249 მ. 99 კ. შეს. გად. 76 მ. 88 კ., სულ 326 მ. 87 კ.

გეორგიაძის ალექსანდრე ეასილის ძის: ნემეცის